

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Rahandusministeerium
Endla 13
10122 Tallinn

Teie 28.04.2017 nr 1.1-10/03388

Meie 05.05.2017 nr 4/111

Arvamuse esitamine pakendiaktsiisi seaduse, pakendiseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Sven Sester!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Toiduainetööstuse Liit, Eesti Kaupmeeste Liit, Eesti Keemiatööstuse Liit, Eesti Karastusjookide Tootjate Liit ning Eesti Õlletootjate Liit on vastu pakendiaktsiisi seaduse, pakendiseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõule, millega kehtestatakse kauba pakendi turule toomise aktsiis.

Ettevõtjate esindusorganisatsioonid on varasemalt esitanud Rahandusministeeriumile hulgaliselt kommentaare, märkuseid ja ettepanekuid turule toomise pakendiaktsiisi kohta, kuid kahjuks ei ole meie argumente eelnõu koostamisel arvesse võetud. Lisaks oleme nii Rahandusministeeriumile kui ka Keskkonnaministeeriumile saatnud mitmeid küsimusi pakendiaktsiisiga kaasnevate mõjude kohta, kuid ministeeriumid ei ole pidanud vajalikuks nendele küsimustele vastata nelja nädala jooksul. Kuna Rahandusministeeriumil puudub reaalne soov meie argumente kaaluda või seisukohti ümber lükata, siis ei pea me praeguses olukorras mõistlikuks kõikide oma varasemate märkuste ja ettepanekute ülekordamist, vaid toome välja üksnes kõige olulisemad seisukohad.

1. Turule toomise pakendiaktsiis ei vähenda pakendite kogust

Ettevõtjate esindusorganisatsioonid kinnitavad jätkuvalt, et turule toomise pakendiaktsiis ei täida oma peamist eesmärki ehk ei aita vähendada turule toodava pakendi koguseid. Pakendiettevõtjatel puudub reaalne võimalus vähendada olulisel määral pakendite koguseid, sest pakendid on juba täna optimaalsed ja/või puudub Eesti ettevõtjatel võimalus mõjutada pakendite kogust. Seda seisukohta kinnitab ka RAKE ja SEI Tallinn poolt läbi viidud uuring „Pakendite maksustamise analüüs pakendi olelusringi hindamise põhjal“, kus üle 90% küsitluses osalenud pakendiettevõtjatest tõdes, et aktsiisi kehtestamine ei vähenda turule toodavate pakendite koguseid.

Meile jääb arusaamatuks, kuidas on Rahandusministeerium jõudnud üldse järeldusele, et Eestis tuuakse turule liiga palju pakendeid või Eestis toimub ülepakendamine. Eelnõu väljatöötamiskavatsuses ja seletuskirjas puuduvad usaldusväärsed tõendid, mis kinnitaksid selle probleemi olemasolu. Hetkel ei ole võimalik usaldusväärseid tõendeid leida. Isegi seletuskirjas on korduvalt rõhutatud, et Eestis turule toodud ja taaskasutatud pakendi kogused ei ole kontrollitavad. Siiski on seletuskirjas nendele ebausaldusväärsetele andmetele tuginetud ja leitud, et aastail 2010-2014 on Eestis turule toodud pakendite kogus kasvanud 40%. Kui turule toodud pakendite kogused oleksid Eestis usaldusväärsetel teada, siis võivad need andmed näidata Eestit oluliselt paremas valguses. Seega on hetkel küsitav, kas Eestis eksisteerib üldse ülepakendamise probleem, mida turule toomise pakendiaktsiisiga soovitakse lahendada. Oleme nii Rahandusministeeriumilt kui ka Keskkonnaministeeriumilt küsinud, milliste toodete või tegevusvaldkondade osas toimub ülepakendamine, kuid tänaseks ei ole me vastust saanud.

Lisaks jääb meile arusaamatuks, miks ei ole Rahandusministeerium pidanud vajalikuks hinnata, kui palju aitab turule toomise aktsiis vähendada teatud ajaperioodil pakendite kogust. Arvulise eesmärgi seadmine on väga oluline, et tuvastada selle meetme proportsionaalsust ning et hiljem oleks võimalik hinnata, kas aktsiisi kehtestamine täitis oma eesmärgi või mitte.

2. Turule toomise pakendiaktsiis ei aita suurendada andmete usaldusväärset

Nõustume, et turule toodud pakendite kogust ei ole hetkel võimalik täpselt tuvastada. Ettevõtjate esindusorganisatsioonide hinnangul on andmete ebausaldusväärse üheks peamiseks põhjuseks nõrk järelevalve. Keskkonnainspeksioon ning Maksu- ja Tolliamet ei kontrolli pakendite turuletoomise ja nende jäätmete taaskasutamise andmeid piisavalt. Sellele probleemile on varasemalt tähelepanu juhtinud nii Riigikontroll kui ka ettevõtjate esindusorganisatsioonid, kuid järelevalve tõhustamise ettepanekut ei ole kahjuks varasematel aastatel arvesse võetud.

Meile jääb ebaselgeks, kuidas aitab turule toomise pakendiaktsiis tõhustada järelevalvet või muuta muul viisil turule toodud pakendite andmeid usaldusväärseks. Ettevõtjate esindusorganisatsioonid näevad täiendava aktsiisi kehtestamisel hoopis vastupidist mõju. Ausatel pakendiettevõtjatel kulub täna TKO-de teenustasudeks ehk pakendite ja pakendijäätmete kokku kogumiseks ja taaskasutusse suunamiseks ca 12 mln eurot aastas. Täiendava pakendiaktsiisi tõttu suureneksid ettevõtjate kulud aastas ca 15-20 mln euro võrra. See tähendab, et pakendiettevõtjate kulud kasvavad rohkem kui kaks korda. Selle tulemusena suureneb motivatsioon aladeklareerida pakendite kogust või jätta üldse andmed deklareerimata. Juba täna tegutseb meie hinnangul hulgaliselt pakendiettevõtjaid, kes ei täida seadusest tulenevaid kohustusi seoses pakendite käitlemisega, kuid nende ettevõtjate arv võib täiendava aktsiisi kehtestamisel suurened.

Seletuskirja kohaselt kavandab Maksu- ja Tolliamet turule lastud pakendilt aktsiisi kokku kogumiseks suunata täiendavat ressursi järelevalve valdkonda. Samas jääb meile ebaselgeks, kui palju järelevalveks mõeldud ressursse suurendatakse.

Kui andmete usaldusväärsete tagamiseks on vaja muuta andmete esitamise protsessi, siis oleme valmis neid muudatusi toetama. Samas jääb ebaselgeks, miks on vaja lisaks andmete edastamise protsessi muutmisele kehtestada täiendav pakendiaktsiis.

3. Eelnõu menetlemine toimub kiirustades

Ettevõtjate esindusorganisatsioonid taunivad Rahandusministeeriumi viimaste kuude praktikat, kus oluliste maksumuudatuste menetlemine toimub kiirustades ja läbimõtlemata. Selle tulemusena ei ole võimalik järgida hea õigusloome ja normitehnika eeskirja, mõjude analüüsis esineb olulisi puudujääke ning lõppkokkuvõttes kannatab eelnõu kvaliteet. Kiirustades on toimunud ka käesoleva eelnõu menetlemine. Seda kinnitab näiteks asjaolu, et Rahandusministeerium andis eelnõu kohta arvamuse avaldamiseks 4 tööpäeva. Samas ei ole ministeerium suutnud ettevõtjate esindusorganisatsioonide küsimustele vastata nelja nädala jooksul. Kiirustamisele viitavad ka olulised puudused mõjude analüüsis. Toome siinkohal mõned näited:

- Rahandusministeerium ei ole analüüsinud, kui palju aitab täiendav pakendiaktsiis vähendada turule toodud pakendite kogust. Seetõttu ei ole võimalik ka hinnata, kas tegemist on ettevõtlusvabaduse proportsionaalse riivega. Samas on seletuskirjas ilma sisulise põhjenduseta leitud, et meede on proportsionaalne.
- Puudub analüüs ja selgitused, miks on turule toodud pakendite koguse usaldusväärseks tuvastamiseks vaja kehtestada täiendavat pakendiaktsiisi.
- Seletuskirjas ei ole hinnatud, millist mõju avaldab täiendav pakendiaktsiis ettevõtjate motivatsioonile aladeklareerida või jätta pakendite kogused üldse deklareerimata.
- Ebaselgeks jääb, kuidas teha praktikas kindlaks, kas pakend on Eestis turule toodud või on tegemist korduvkasutusega pakendiga.
- Ebaselgeks jääb, kas aktsiisi kehtestamisel maksustatakse ka need pakendid, mis on Eestis turule toodud enne 1. jaanuari 2018.
- Isegi kui teatud mõju on hinnatud, ei ole seda arvesse võetud eelnõu tekstis. Näiteks soovitakse turule toomise pakendiaktsiis jõustada alates 1. jaanuarist 2018, kuigi mõjude analüüsi kohaselt ei pruugi Maksu- ja Tolliameti infosüsteemide arendus selleks ajaks valmida. See tähendab, et Eestis kui e-riigis tuleb pakendiettevõtjatel esitada deklaratsioone maksuhaldurile paber kandjal. Selline lahendus ei ole vastuvõetav.

Lisaks juhime tähelepanu sellele, et meie hinnangul on turule toomise pakendiaktsiisi näol tegemist uue maksuga, millest tuleb teavitada ka teisi liikmesriike. Seletuskirjast puuduvad põhjendused, miks ei ole plaanitavast aktsiisist teisi liikmesriike teavitatud ja miks ei plaanita seda üldse teha.

Kokkuvõttes on ettevõtjate esindusorganisatsioonid turule toomise pakendiaktsiisi kehtestamise vastu, sest see ei aita vähendada turule toodud pakendite kogust. Paljudel pakendiettevõtjatel puuduvad reaalsed võimalused pakendi koguse vähendamiseks. Uus pakendiaktsiis ei aita meie hinnangul suurendada ka andmete usaldusväärset, pigem on sellel meetmel vastupidine mõju. Turule toomise pakendiaktsiis suurendab motivatsiooni aladeklareerida turule toodud pakendite kogust. Aktsiisi kehtestamise asemel tuleks ausa konkurentsikeskkonna tagamiseks tõhustada riikliku järelevalvet pakendite käitlemise üle.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Nele Peil, Eesti Kaupmeeste Liidu tegevjuht

Sirje Potisepp, Eesti Toiduainetööstuse Liidu juhataja

Hallar Meybaum, Eesti Keemiatööstuse Liidu tegevdirektor

Nele Normak, Eesti Karastusjookide Tootjate Liidu juhatuse liige

Peeter Võrk, Eesti Õlletootjate Liidu tegevjuht